

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2023/1066 НА КОМИСИЯТА**от 1 юни 2023 година****относно прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз за някои категории споразумения за научноизследователска и развойна дейност****(текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕИО) № 2821/71 на Съвета от 20 декември 1971 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора за категории споразумения, решения и съгласувани практики ⁽¹⁾, и по-специално член 1, параграф 1, буква б) от него,

след публикуване на проекта на настоящия регламент ⁽²⁾,

след консултации с Консултативния комитет по ограничителни практики и господстващо положение,

като има предвид, че:

- (1) Регламент (ЕИО) № 2821/71 оправомощава Комисията да прилага посредством регламент член 101, параграф 3 от Договора към някои категории споразумения, решения и съгласувани практики, попадащи в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора, които имат за предмет научноизследователската и развойна дейност, свързана с продукти или процеси до етапа на промишлена приложимост, и използването на резултатите, включително разпоредби относно правата върху интелектуалната собственост.
- (2) Съгласно член 179, параграф 2 от Договора Съюзът следва да насърчава предприятията, включително малките и средните предприятия, по отношение на дейността им в областта на научните изследвания и технологичните разработки с високо качество и да подкрепя усилията им за изграждане на сътрудничество помежду им. Сътрудничеството между предприятията в областта на научноизследователската и развойна дейност може да допринесе за постигането на целите на Европейския зелен пакт ⁽³⁾.
- (3) В Регламент (ЕС) № 1217/2010 на Комисията ⁽⁴⁾ се определят категории споразумения за изследвания и разработки, които според Комисията отговарят по принцип на условията по член 101, параграф 3 от Договора. Срокът на действие на посочения регламент изтича на 30 юни 2023 г. С оглед на цялостния положителен опит от прилагането на посочения регламент и резултатите от оценката на този регламент, е целесъобразно да се приеме нов регламент за групово освобождаване.
- (4) С настоящия регламент се цели да се улесни научноизследователската и развойна дейност, като в същото време ефективно се защитава конкуренцията. Той също има за цел гарантиране на адекватна правна сигурност за предприятията. Постигането на тези цели следва да бъде съобразено с необходимостта от възможно най-голямо опростяване на административния надзор и на нормативната уредба.

⁽¹⁾ ОВ L 285, 29.12.1971 г., стр. 46.

⁽²⁾ ОВ С 120, 15.3.2022 г., стр. 9.

⁽³⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Европейският зелен пакт (COM(2019)640 final).

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) № 1217/2010 на Комисията от 14 декември 2010 г. относно прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз за някои категории споразумения за изследвания и разработки (ОВ L 335, 18.12.2010 г., стр. 36).

- (5) Под определено ниво на пазарна мощ може да се приеме като цяло, за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора, че положителното въздействие на споразуменията за научноизследователска и развойна дейност ще бъде по-голямо в сравнение с каквото и да било отрицателно въздействие върху конкуренцията.
- (6) За целите на прилагането на член 101, параграф 3 от Договора посредством регламент не е необходимо да се определят тези споразумения, които могат да попаднат в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора. При индивидуалната оценка на споразуменията съгласно член 101, параграф 1 от Договора трябва да се вземат предвид няколко фактора, и по-специално структурата на съответния пазар.
- (7) Сътрудничеството при осъществяването на съвместна или платена научноизследователска и развойна дейност и при използването на резултатите по всяка вероятност ще подпомогне техническия и икономическия напредък, ако страните участват в сътрудничеството с допълващи се умения, активи или дейности.
- (8) Потребителите по принцип би трябвало да бъдат облагодетелствани от по-големия обем и по-високата ефективност на научноизследователската и развойна дейност чрез въвеждането на нови или подобрени продукти, технологии или процеси, по-бързото пускане на пазара на такива продукти, технологии или процеси или намаляването на цените в резултат на нови или подобрени продукти, технологии или процеси.
- (9) Съвместното използване на резултатите може да бъде под различни форми, като например производство и разпространение на продукти, прилагане на технологии или процеси или предоставяне или лицензиране на права върху интелектуална собственост, или споделяне на ноу-хау, необходимо за такова производство или приложение, което допринася съществено за техническия или икономическия прогрес.
- (10) За да се обоснове освобождаването, установено с настоящия регламент, съвместното използване следва да се отнася за продукти (включително стоки и услуги), технологии или процеси, за които използването на резултатите от научноизследователската и развойна дейност е абсолютно необходимо.
- (11) Освен това всички страни следва да се съгласят в споразумението за научноизследователска и развойна дейност, че те ще имат пълен достъп до крайните резултати на съвместната научноизследователска и развойна дейност, включително всички възникнали въпроси относно права на интелектуална собственост и ноу-хау, за целите на по-нататъшната научноизследователска и развойна дейност и за целите на използването, веднага след като окончателните резултати са налице. Достъпът до резултатите по принцип не следва да бъде ограничаван с оглед използването на резултатите с цел допълнителна научноизследователска и развойна дейност. При все това, когато страните, в съответствие с настоящия регламент, ограничат своите права на използване, особено когато специализират в контекста на използването, достъпът до резултатите за целите на използването може да бъде съответно ограничен. Освен това, когато в научноизследователската и развойна дейност участват академични структури, научни институти или предприятия, които предоставят научноизследователска и развойна дейност като търговска услуга, без по принцип активно да използват резултатите, те могат да се съгласят да използват резултатите от научноизследователската и развойна дейност единствено с цел да извършват допълнителна научноизследователска и развойна дейност.
- (12) В зависимост от своите възможности и търговски нужди страните могат да дадат различен принос в своето сътрудничество относно научноизследователската и развойна дейност. Следователно, с цел да се отразят и компенсират различията в стойността или в същността на приноса на страните, в споразумението за научноизследователска и развойна дейност, по отношение на което се прилага освобождаването, установено в настоящия регламент, може да се предвиди едната страна да компенсира другата за получаването на достъп до резултатите за целите на по-нататъшните научноизследователска и развойна дейност или използване. Компенсацията обаче не следва да бъде толкова висока, че на практика да възпрепятства този достъп.
- (13) Когато в споразумението за научноизследователска и развойна дейност не се предвижда съвместно използване на резултатите, страните следва да се договорят в споразумението за научноизследователска и развойна дейност да си предоставят взаимно достъп до съответното си предварително съществуващо ноу-хау, ако това ноу-хау е абсолютно необходимо за целите на използване на резултатите от другите страни. Всяка начислена компенсация (например лицензионни такси) не следва да бъде толкова висока, че на практика да попречи на другите страни да имат достъп до това ноу-хау.

- (14) Установеното от настоящия регламент освобождаване следва да се ограничи само до споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, с които не се дава възможност на предприятията да премахнат конкуренцията по отношение на значителна част от въпросните продукти, технологии или процеси. Следователно от груповото освобождаване е необходимо да се изключат споразуменията между конкуренти, чийто общ дял от пазара на продукти, технологии или процеси, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени от резултатите от научноизследователската и развойна дейност, надвишава определено равнище към момента на сключване на споразумението.
- (15) Когато една страна финансира няколко научноизследователски и развойни проекта, осъществявани от конкуренти по отношение на едни и същи продукти, технологии или процеси, не може да се изключи възможността да възникнат антиконкурентни ефекти на препятстване, по-специално когато тази страна получава изключителното право да използва резултатите спрямо трети страни. Следователно, що се отнася до платените споразумения за научноизследователска и развойна дейност, ползата от освобождаването, установено в настоящия регламент следва да бъде ограничена до споразумения, съгласно които общият пазарен дял на всички страни, участващи в свързаните споразумения, а именно финансиращата страна и всички страни, извършващи научноизследователската и развойна дейност, не надвишава определено равнище.
- (16) Освобождаването, предвидено в настоящия регламент, обаче не следва да зависи от праг на пазарния дял, когато страните по споразумението за научноизследователска и развойна дейност не са конкурентни предприятия по отношение на продукти, технологии или процеси, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени с продукти, технологии или процеси, произтичащи от споразумението. Това включва например споразумения, свързани с разработването на продукти, технологии или процеси, които биха създали изцяло ново търсене, или научноизследователска и развойна дейност, която не е тясно свързана с конкретен продукт, технология или процес или все още не е насочена към конкретна цел.
- (17) Не съществува презумпция, че тези споразумения за научноизследователска и развойна дейност влизат в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора или че не отговарят на условията на член 101, параграф 3 от Договора, ако е надхвърлен прагът на пазарния дял, определен в настоящия регламент, или не са спазени други условия от настоящия регламент. В такива случаи е необходимо да се извърши индивидуална оценка на споразумението за научноизследователска и развойна дейност съгласно член 101 от Договора.
- (18) За да се гарантира поддържането на ефективна конкуренция по време на съвместното използване на резултатите от съвместната или платената научноизследователска и развойна дейност, следва да се предвиди разпоредба за прекратяване на груповото освобождаване, ако общият дял на страните на пазара на продукти, технологии или процеси, произтичащи от научноизследователската и развойна дейност, надвиши определено равнище. Независимо от пазарните дялове на страните обаче освобождаването следва да продължи да се прилага за определен срок, след като започне съвместното използване, за да се изчака да се стабилизируют пазарните им дялове, особено след въвеждането на изцяло нов продукт, и за да се осигури минимален срок за възвръщаемост на направените инвестиции.
- (19) Освобождаването, установено в настоящия регламент не следва да се прилага за споразумения, съдържащи ограничения, които не са абсолютно необходими за постигането на положителните резултати, породени от споразумението за научноизследователска и развойна дейност. По принцип споразуменията, съдържащи някои видове строги ограничения на конкуренцията, като ограничаването на свободата на страните да осъществяват научноизследователска и развойна дейност в област, която не е свързана със споразумението, фиксирането на цените, начислявани на трети страни, ограниченията на производството или продажбите и ограниченията за извършване на пасивни продажби на продукти, технологии или процеси, произтичащи от съвместна или платена научноизследователска и развойна дейност, следва да се изключат от освобождаването, установено с настоящия регламент, независимо от пазарния дял на страните. В този контекст ограниченията за областта на използване не представляват ограничения на производството или продажбите, и не представляват териториални или потребителски ограничения.
- (20) С определянето на прагове на пазарния дял, неосвобождаването на някои споразумения и условията, предвидени в настоящия регламент, като цяло се гарантира, че със споразуменията, по отношение на които се прилага груповото освобождаване, не се дава възможност на страните да премахнат конкуренцията по отношение на значителна част от въпросните продукти, технологии или процеси.
- (21) Споразуменията между предприятия, които не са конкуриращи се доставчици на продукти, технологии или процеси, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени с резултатите от научноизследователската и развойна дейност и които отговарят на условията на настоящия регламент, ще доведат само при изключителни обстоятелства до премахване на ефективната конкуренция в областта на иновациите. Затова е целесъобразно да се предостави възможност такива споразумения да се ползват от освобождаването, установено с настоящия регламент, независимо

от пазарния дял, а всеки изключителен случай да бъде решаван чрез оттегляне на възможността за освобождаване, установена в този регламент. Освобождаването на такива споразумения съгласно настоящия регламент не засяга конкурентната оценка на споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, които не отговарят на условията на настоящия регламент или на споразуменията, по отношение на които възможността за освобождаване съгласно настоящия регламент е била оттеглена.

- (22) В настоящия регламент следва да се посочат типични ситуации, при които може да се счете за целесъобразно да се оттегли възможността за освобождаване, предвидена в настоящия регламент, в съответствие с член 29 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета ⁽⁵⁾.
- (23) Тъй като споразуменията за научноизследователска и развойна дейност често са дългосрочни, особено в случаите, когато сътрудничеството обхваща и използването на резултатите, срокът на действие на настоящия регламент следва да се фиксира на 12 години,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Определения

1. За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:
- 1) „споразумение за научноизследователска и развойна дейност“ означава споразумение, сключено между две или повече страни, което се отнася до условията, съгласно които тези страни извършват следните дейности:
- а) съвместна научноизследователска и развойна дейност на договорни продукти или договорни технологии, която:
 - i) не включва съвместно използване на резултатите от тази научноизследователска и развойна дейност; или
 - ii) включва съвместно използване на резултатите от тази научноизследователска и развойна дейност;
 - б) платена научноизследователска и развойна дейност на договорни продукти или договорни технологии, която:
 - i) не включва съвместно използване на резултатите от тази научноизследователска и развойна дейност; или
 - ii) включва съвместно използване на резултатите от тази научноизследователска и развойна дейност;
 - в) съвместно използване на резултатите от научноизследователска и развойна дейност на договорни продукти или договорни технологии, осъществявано съгласно предишно споразумение по буква а) между същите страни;
 - г) съвместно използване на резултатите от научноизследователска и развойна дейност на договорни продукти или договорни технологии, осъществявано съгласно предишно споразумение по буква б) между същите страни;
- 2) „споразумение“ означава споразумение между предприятия, решение на сдружение от предприятия или съгласувана практика;
- 3) „научноизследователска и развойна дейност“ означава дейност с цел придобиването на ноу-хау, свързано с продукти, технологии или процеси, извършването на теоретичен анализ, системно проучване или експерименти, включително производство за експериментални и демонстрационни цели, техническо изпитване на продукти или процеси, създаването на необходимите съоръжения до демонстрационен мащаб и получаването на права на интелектуална собственост върху резултатите;
- 4) „продукт“ означава стока или услуга, включително както междинните стоки или услуги, така и крайните стоки или услуги;
- 5) „договорна технология“ означава технология или процес, получени в резултат на съвместна или платена научноизследователска и развойна дейност;

⁽⁵⁾ Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 г. относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 4.1.2003 г., стр. 1).

- 6) „договорен продукт“ означава продукт, получен в резултат на съвместна или платена научноизследователска и развойна дейност или произведен чрез прилагане на договорните технологии;
- 7) „използване на резултатите“ означава производството или дистрибуцията на договорните продукти или прилагането на договорните технологии, или прехвърлянето или лицензирането на правата върху интелектуалната собственост, или предаването на ноу-хау, необходимо за такова производство, разпространение или приложение;
- 8) „права върху интелектуална собственост“ включва права върху индустриална собственост, например патенти и търговски марки, както и авторско право и сродните му права;
- 9) „ноу-хау“ означава пакет от практическа информация, получена в резултат на опит и изпитване, която е:
 - а) „поверителна“, т.е. не е общоизвестна или леснодостъпна;
 - б) „съществена“, т.е. от значение и от полза за производството на договорните продукти или за прилагането на договорните технологии; както и
 - в) „определена“, т.е. описана по достатъчно изчерпателен начин, за да може да се провери дали отговаря на критериите за поверителност и същественост;
- 10) „съвместно“ в контекста на дейностите, извършвани съгласно споразумение за научноизследователска и развойна дейност, означава дейности, при които работата:
 - а) се извършва от съвместен екип, организация или предприятие;
 - б) съвместно се възлага на трета страна; или
 - в) се разпределя между страните чрез специализация в контекста на научноизследователска и развойна дейност или специализация в контекста на използването;
- 11) „специализация в контекста на научноизследователска и развойна дейност“ означава, че всяка от страните е включена в научноизследователските и развойни дейности, обхванати от споразумението за научноизследователска и развойна дейност, и те разпределят работата по научноизследователската и развойна дейност помежду си по начин, който считат за най-подходящ; това не включва платена научноизследователска и развойна дейност;
- 12) „специализация в контекста на използването“ означава, че страните разпределят помежду си отделни задачи като производство или разпространение или си налагат взаимно ограничения по отношение на използването на резултатите, като например ограничения по отношение на определени територии, клиенти или области на употреба; това включва сценарий, при който само една от страните произвежда и разпространява договорните продукти или прилага договорните технологии въз основа на изключителен лиценз, предоставен от другите страни;
- 13) „платена научноизследователска и развойна дейност“ означава научноизследователска и развойна дейност, която се осъществява от дадена страна и се финансира от финансираща страна;
- 14) „финансираща страна“ означава страна, финансираща платена научноизследователска и развойна дейност, като същевременно самата тя не осъществява научноизследователска и развойна дейност;
- 15) „конкурентно предприятие“ означава действителен или потенциален конкурент:
 - а) „действителен конкурент“ означава предприятие, което предлага продукт, технология или процес, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени с договорния продукт или договорната технология на съответния географски пазар;
 - б) „потенциален конкурент“ означава предприятие, което при липса на споразумение за научноизследователска и развойна дейност е вероятно в рамките на не повече от 3 години да предприеме необходимите допълнителни инвестиции или да поеме необходимите разходи за доставка на продукт, технология или процес, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени с договорния продукт или договорната технология на съответния географски пазар, като това е реална, а не само теоретична възможност;

- 16) „съответен продуктов пазар“ означава съответния пазар за продуктите, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени с договорните продукти;
- 17) „съответен технологичен пазар“ означава съответния пазар за технологиите или процесите, които могат да бъдат подобрени, заместени или заменени с договорните технологии;
- 18) „активни продажби“ означава всички форми на продажба, различни от пасивните продажби;
- 19) „пасивни продажби“ означава продажби, направени в отговор на спонтанни искания от отделни клиенти, включително доставка на продукти на клиенти, без продажбата да е била иницизирана чрез активно насочване към определен клиент, група клиенти или територия, и включващи продажби в резултат на участие в обществени поръчки или отговор на частни покани за участие в търг.

2. За целите на настоящия регламент термините „предприятие“ и „страна“ включват техните съответни свързани предприятия. „Свързани предприятия“ означава:

- 1) предприятия, в които страна по споразумението за научноизследователска и развойна дейност, пряко или непряко, има едно или повече от следните права или правомощия:
 - а) правомощия да упражнява повече от половината от правата на глас;
 - б) правомощия да назначава повече от половината от членовете на надзорния съвет, управителния съвет или на органите, които са законни представители на предприятието;
 - в) право да управлява дейността на предприятието;
- 2) предприятия, които пряко или непряко притежават едно или повече от изброените в точка 1 права или правомощия по отношение на страна по споразумението за научноизследователска и развойна дейност;
- 3) предприятия, в които предприятие по точка 2 пряко или косвено притежава едно или повече от посочените в точка 1 права или правомощия;
- 4) предприятия, в които страна по споразумението за научноизследователска и развойна дейност заедно с едно или повече от предприятията, посочени в точки 1, 2 или 3, или в което две или повече от последно посочените предприятия съвместно притежават едно или повече от изброените в точка 1 права или правомощия;
- 5) предприятия, в които едно или повече от изброените в 1 права или правомощия се притежават съвместно от:
 - а) страните по споразумението за научноизследователска и развойна дейност или техните съответни свързани предприятия, посочени в точка 1—4;
 - б) една или повече от страните по споразумението за научноизследователска и развойна дейност или едно или повече от техните свързани предприятия, посочени в точка 1—4, и една или повече трети страни.

Член 2

Освобождаване

1. Съгласно член 101, параграф 3 от Договора и при спазване на разпоредбите на настоящия регламент, член 101, параграф 1 от Договора не се прилага към споразуменията за научноизследователска и развойна дейност.
2. Освобождаването, установено в параграф 1, се прилага, доколкото в споразуменията за научноизследователска и развойна дейност се съдържат ограничения за конкуренцията, попадащи в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора.

3. Освобождаването, установено в параграф 1, се прилага и за споразумения за научноизследователска и развойна дейност, които включват разпоредби относно прехвърлянето или лицензирането на права върху интелектуална собственост на една или повече от страните или на образуване, учредено от страните за осъществяване на съвместна или платена научноизследователска и развойна дейност или на съвместно използване на резултатите, при условие че тези разпоредби са пряко свързани с изпълнението на споразумението и са необходими за това изпълнение и не представляват основният предмет на споразумението.

Член 3

Достъп до окончателните резултати

1. Освобождаването, установено в член 2, се прилага, като се спазват условията, определени в параграфи 2—4 от настоящия член.
2. В споразумението за научноизследователска и развойна дейност трябва да се предвижда, че всички страни имат пълен достъп до крайните резултати от съвместната или платената научноизследователска и развойна дейност за целите на по-нататъшната научноизследователска и развойна дейност и за целите на използването.
3. Предвиденият в параграф 2 достъп трябва да:
 - а) включва всички произтичащи от това права върху интелектуална собственост и ноу-хау;
 - б) се предоставя веднага щом станат достъпни резултатите от научноизследователската и развойна дейност.
4. Ако в споразумението за научноизследователска и развойна дейност се предвижда, че страните се компенсират взаимно за предоставяне на достъп до резултатите за целите на по-нататъшната научноизследователска и развойна дейност или за целите на използването, компенсацията не трябва да бъде толкова висока, че на практика да възпрепятства този достъп.
5. Научните институти, академичните структури и предприятията, които предоставят научноизследователска и развойна дейност като търговска услуга, без по принцип активно да използват резултатите, могат да се съгласят да се ограничи използването от тяхна страна на резултатите за целите на по-нататъшната научноизследователска и развойна дейност.
6. Когато страните ограничат своите права на използване в съответствие с настоящия регламент, особено когато специализират в контекста на използването, достъпът до резултатите за целите на използването може да бъде съответно ограничен.

Член 4

Достъп до вече съществуващо ноу-хау

1. Когато споразумението за научноизследователска и развойна дейност не включва съвместно използване на резултатите, освобождаването, установено в член 2, се прилага при спазване на условията, посочени в параграфи 2 и 3 от настоящия член.
2. Споразумението трябва да предвижда, че всяка страна получава достъп до всяко вече съществуващо ноу-хау на другите страни, ако това ноу-хау е абсолютно необходимо за целите на използването на резултатите.
3. Ако в споразумението за научноизследователска и развойна дейност се предвижда, че страните се компенсират взаимно за предоставяне на достъп до своето вече съществуващо ноу-хау, компенсацията не трябва да бъде толкова висока, че на практика да възпрепятства този достъп.

Член 5

Съвместно използване

1. Освобождаването, установено в член 2, се прилага, при условие че всяко съвместно използване се отнася само до резултати, които отговарят едновременно на следните две условия:
 - а) резултатите са абсолютно необходими за производството на договорните продукти или за прилагането на договорните технологии;
 - б) резултатите са защитени с права върху интелектуалната собственост или представляват ноу-хау.

2. Когато една или повече страни са натоварени с производството на договорните продукти чрез специализация в контекста на използването, освобождаването, установено в член 2, се прилага, при условие че тези страни се задължават да изпълняват поръчките за доставка на договорните продукти от другите страни, освен когато се прилага едно от следните условия:

- а) в споразумението за научноизследователска и развойна дейност се предвижда също така разпространението да се извършва от съвместен екип, организация или предприятие или да бъде възложено съвместно на трета страна;
- б) страните са се споразумели, че само страната, която произвежда договорните продукти, може да ги разпространява.

Член 6

Прагове на пазарния дял и продължителност на освобождаването

1. Когато две или повече от страните са конкурентни предприятия по смисъла на член 1, параграф 1, точка 15, освобождаването, установено в член 2, се прилага за продължителността на научноизследователската и развойна дейност, ако към момента на сключване на споразумението:

- а) за споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, посочени в член 1, параграф 1, точка 1, букви а) и в), общият пазарен дял на страните по споразумението не надвишава 25 % на съответните продуктови и технологични пазари;
- б) за споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, посочени в член 1, параграф 1, точка 1, букви б) и г), общият пазарен дял на финансиращата страна и всички страни, с които тя е сключила споразумения за научноизследователска и развойна дейност по отношение на едни и същи договорни продукти или договорни технологии, не надвишава 25 % от съответните продуктови и технологични пазари.

2. Когато страните не са конкурентни предприятия по смисъла на член 1, параграф 1, точка 15, освобождаването, установено в член 2, се прилага за продължителността на научноизследователската и развойна дейност.

3. За споразумения за научноизследователска и развойна дейност, при които резултатите се използват съвместно, освобождаването, установено в член 2, продължава да се прилага за срок от 7 години от момента на първото пускане на пазара на договорните продукти или договорните технологии в рамките на вътрешния пазар, ако условията, предвидени в параграфи 1 или 2 от настоящия член, са изпълнени към момента на сключване на споразумението, посочено в член 1, параграф 1, точка 1, букви а) или б). За да могат споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, посочени в член 1, параграф 1, точка 1, букви в) и г), да се ползват от такова продължаващо освобождаване, условията, предвидени в параграфи 1 или 2 от настоящия член, трябва да бъдат изпълнени към момента на сключване на предварителното споразумение, посочено в член 1, параграф 1, точка 1, букви а) или б).

4. След края на седемгодишния период, посочен в параграф 3 от настоящия член, освобождаването, установено в член 2, продължава да се прилага, докато:

- а) за споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, посочени в член 1, параграф 1, точка 1, букви а) и в), общият пазарен дял на страните по споразумението не надвишава 25 % на съответните пазари, към които принадлежат договорните продукти или договорните технологии;
- б) за споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, посочени в член 1, параграф 1, точка 1, букви б) и г), общият пазарен дял на финансиращата страна и всички страни, с които тя е сключила споразумения за научноизследователска и развойна дейност, свързани с едни и същи договорни продукти или договорни технологии, не надвишава 25 % от съответните пазари, към които принадлежат договорните продукти или договорните технологии.

5. Ако в края на седемгодишния период, посочен в параграф 3, общият пазарен дял на съответните страни не надвишава съответния праг, посочен в параграф 4, но впоследствие надхвърли този праг, освобождаването, установено в член 2, продължава да се прилага за период от 2 последователни календарни години след годината, в която за първи път е надвишен съответният праг на пазарния дял.

Член 7

Прилагане на праговете на пазарния дял

1. За целите на прилагането на праговете на пазарния дял, предвидени в член 6, параграфи 1 и 4, се прилагат правилата, определени в параграфи 2, 3 и 4 от настоящия член.
2. Пазарните дялове се изчисляват въз основа на стойността на реализираните продажби или, ако няма налични данни за стойността на реализираните продажби, въз основа на обема на реализираните продажби. Ако няма налични данни за обема на реализираните продажби, могат да се използват оценки, основани на друга надеждна пазарна информация, включително разходи за научноизследователска и развойна дейност или възможности за научноизследователска и развойна дейност.
3. Пазарните дялове се изчисляват въз основа на данни за предходната календарна година. Ако предходната календарна година не е представителна за позицията на страните на съответния(те) пазар(и), пазарният дял се изчислява като средна стойност на пазарните дялове на страните за трите предходни календарни години.
4. Пазарният дял на предприятията по член 1, параграф 2, точка 5 се разпределя поравно между всички предприятия с едно или повече от правата или правомощията, изброени в член 1, параграф 2, точка 1.

Член 8

Твърди ограничения

Освобождаването, установено в член 2, не се прилага за споразуменията за научноизследователска и развойна дейност, които пряко или непряко, самостоятелно или в съчетание с други фактори под контрола на страните имат за предмет едно от следните ограничения:

- a) ограничаването на свободата на страните да извършват научноизследователска и развойна дейност самостоятелно или в сътрудничество с трети страни:
 - i) в област, която не е свързана с тази, за която се отнася споразумението за научноизследователска и развойна дейност; или
 - ii) след приключване на съвместната или платената научноизследователска и развойна дейност в областта, за която се отнася споразумението за научноизследователска и развойна дейност, или в свързана област;
- b) ограничаването на производството или продажбите, с изключение на:
 - i) определянето на производствени цели, при които съвместното използване на резултатите включва съвместното производство на договорните продукти;
 - ii) определянето на търговски цели, при които съвместното използване на резултатите:
 - 1) включва съвместното разпространение на договорните продукти или съвместното лицензиране на договорните технологии; и
 - 2) се извършва от съвместен екип, организация или предприятие или е възложено съвместно на трета страна;
 - iii) практики, представляващи специализация в контекста на използването;
 - iv) ограничаването на свободата на страните да произвеждат, продават, прехвърлят или лицензират продукти, технологии или процеси, които се конкурират с договорните продукти или договорните технологии през периода, за който страните са се съгласили съвместно да използват резултатите;
- в) фиксирането на цени при продажбата на договорните продукти или лицензирането на договорните технологии на трети страни, с изключение на фиксирането на цените, начислявани на непосредствените клиенти, или фиксирането на лицензионните такси, начислявани на преките лицензополучатели, когато съвместното използване на резултатите:
 - i) включва съвместното разпространение на договорните продукти или съвместното лицензиране на договорните технологии; и
 - ii) се извършва от съвместен екип, организация или предприятие или е възложено съвместно на трета страна;

- г) ограничаването на територията, на която, или на клиентите, на които страните могат пасивно да продават договорните продукти или да лицензират договорните технологии, с изключение на изискването за изключително лицензиране на резултатите от научноизследователската и развойна дейност спрямо друга страна;
- д) ограничаването на активните продажби на договорните продукти или договорните технологии на териториите или на клиентите, които не са били разпределени изключително на една от страните чрез специализация в контекста на използването;
- е) изискването да се откаже да се задоволи търсенето от страна на клиенти на съответните територии на страните или от страна на клиенти, които са разпределени по някакъв друг начин между страните чрез специализация в контекста на използването, когато тези клиенти биха продавали договорните продукти на други територии в рамките на вътрешния пазар;
- ж) изискването да се създават трудности пред потребителите или препродавачите да получават договорните продукти от други препродавачи в рамките на вътрешния пазар.

Член 9

Изключени ограничения

1. Установеното в член 2 освобождаване не се прилага за следните задължения в споразуменията за научноизследователска и развойна дейност:

а) задължението да не се оспорва:

i) след приключване на научноизследователската и развойна дейност, валидността на правата върху интелектуална собственост, които:

- 1) страните притежават на вътрешния пазар; и
- 2) са от значение за научноизследователската и развойна дейност; или

ii) след изтичане на споразумението за научноизследователска и развойна дейност, валидността на правата върху интелектуална собственост, които:

- 1) страните притежават на вътрешния пазар; и
- 2) защитават резултатите от научноизследователската и развойна дейност.

б) задължението да не се издават лицензи на трети страни за производство на договорните продукти или за прилагане на договорните технологии, освен ако споразумението предвижда използването на резултатите от съвместната или платената научноизследователска и развойна дейност от една или повече от страните и това използване се извършва на вътрешния пазар спрямо трети страни.

2. Параграф 1, буква а) не засяга възможността да се предвиди прекратяване на споразумението за научноизследователска и развойна дейност, в случай че една от страните оспори валидността на правата върху интелектуалната собственост, посочени в параграф 1, буква а), подточки i) и ii).

3. Ако споразумението за научноизследователска и развойна дейност включва някое от изключените ограничения, посочени в параграф 1 от настоящия член, освобождаването, установено в член 2, продължава да се прилага за останалата част от споразумението за научноизследователска и развойна дейност, при условие че изключените ограничения могат да бъдат отделени от тази оставаща част и при условие че са изпълнени другите условия на настоящия регламент.

Член 10

Оттегляне в отделни случаи от страна на Комисията

1. Съгласно член 29, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003 Комисията може да оттегли възможността за освобождаване, установена с настоящия регламент, когато в конкретен случай установи, че споразумението за научноизследователска и развойна дейност, към което се прилага предвиденото в настоящия регламент освобождаване, въпреки всичко има последици, които са несъвместими с член 101, параграф 3 от Договора.

2. Съгласно член 29, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003 Комисията може да оттегли възможността за освобождаване, установена с настоящия регламент, по-специално когато:

- а) наличието на споразумение за научноизследователска и развойна дейност значително ограничава възможността за трети страни да осъществяват научноизследователска и развойна дейност в област(и), свързана(и) с договорните продукти или договорните технологии;
- б) наличието на споразумение за научноизследователска и развойна дейност значително ограничава достъпа на трети страни до съответния пазар за договорните продукти или договорните технологии;
- в) страните не използват резултатите от съвместната или платената научноизследователска и развойна дейност по отношение на трети страни без обективна основателна причина;
- г) в целия вътрешен пазар или в значителна част от него не съществува ефективна конкуренция по отношение на договорните продукти или договорните технологии; или
- д) наличието на споразумение за научноизследователска и развойна дейност би ограничило съществено конкуренцията в областта на иновациите в определена област.

Член 11

Оттегляне в отделни случаи от страна на органа за защита на конкуренцията на държава членка

Органът за защита на конкуренцията на държава членка може да оттегли възможността за освобождаване, установена с настоящия регламент, когато са изпълнени условията на член 29, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1/2003.

Член 12

Преходен период

Забраната, предвидена в член 101, параграф 1 от Договора, не се прилага през периода от 1 юли 2023 г. до 30 юни 2025 г. по отношение на споразумения, които вече са в сила към 30 юни 2023 г., които не отговарят на условията за освобождаване, установено в настоящия регламент, но отговарят на условията за освобождаване, установено в Регламент (ЕО) № 1217/2010.

Член 13

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила на 1 юли 2023 г.

Той се прилага до 30 юни 2035 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 1 юни 2023 година.

За Комисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN